

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

*Welkom op de kennissessie:
“Startmotor, katalysator voor energietransitie?”*

Fijn dat u er bent!

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Ernst Japikse
Voorzitter - Stichting Warmtenetwerk

Programma

13.10 uur	Inleiding en eerste evaluatie door Dorris Derksen en Arno van Gestel
13.40 uur	Presentatie ECW door Peter van Vugt
14.00 uur	Pauze en netwerken in de lounge
14.45 uur	Presentatie Gemeente Rotterdam door Petra de Groene
15.15 uur	Presentatie Atriensis door Frank van Hoogstraten
15.45 uur	Panelgesprek en vragenronde
16.15 uur	Wrap up en afsluiting
16.20 uur	Netwerkborrel
18.00 uur	Einde programma

Het gezicht van de warmtesector

Stichting Warmtenetwerk

- Opgericht in 2008
- Telt ruim 220 deelnemers
- Vertegenwoordiging van de gehele warmtebranche
- 9 bestuursleden
- 3 programmaraden (Wet- en Regelgeving, Techniek, Beleid & Ontwikkeling)

Kennissessie: Woningsector moet energietransitie versnellen. Maar hoe?

Waar gaan we het over hebben?

- Startmotor, eerste evaluatie
- Business cases
- Praktijkervaringen
- Afspraken en tools
- En meer...

Kennisplatform voor én door de branche

Blijf op de hoogte en volg ons!

- www.warmtenetwerk.nl
- Social media
- Podcasts

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Dorris Derksen - Aedes
Arno van Gestel - Stadsverwarming Purmerend BV

Startmotorkader Warmtenetten

Inhoud

- Introductie
- 2 jaar Startmotor
- Opschalen en versnellen

Introductie

Klimaatakkoord

- 100.000 woningen: Renovatieversneller en **Startmotor warmtenetten**
- “Aedes, VNG, IVBN, Vastgoed Belang, Bouwend NL, Techniek Nederland, Netbeheer Nederland, Energie Nederland, OnderhoudNL en de warmtebedrijven **hebben de ambitie om in de periode 2019 t/m 2022 minimaal 100.000 woningen aardgasvrij/aardgasvrij-ready te maken** aanvullend op de afspraken uit het Energieakkoord.”
- Startmotor is overbrugging naar wijkgerichte aanpak en Warmtewet 2. Niet stil zitten, maar alvast aan de slag
- Borgen woonlastenneutraliteit
- SAH voor ruwweg 50.000 woningen op warmtenet

Landelijk Kader Warmtenetten

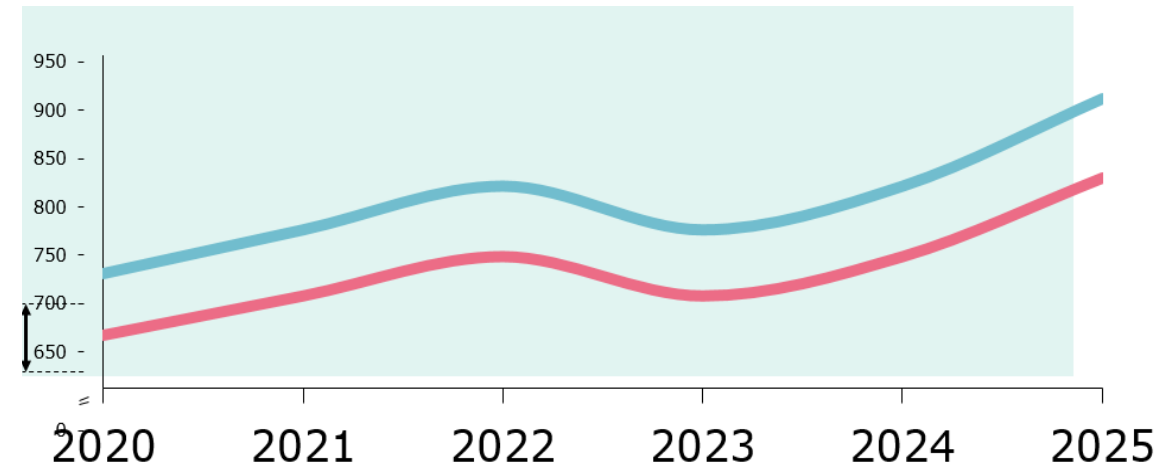
- Gericht op versnelling van aansluiting op warmtenetten
- Overbrugging tot wijkgerichte aanpak en Wet Collectieve Warmtevoorziening
- Kern van de systematiek:
 - (1) Gebruikerstarief huurders
 - (2) Een transparante business case
 - (3) Aansluiting op de wijkgerichte aanpak

1) Gebruikerstarief huurder

Gebruikerstarief volgt NMDA

Principe:

- Gasprijs kan dalen of stijgen
- ACM-tarief (maximum) beweegt daarmee mee
- Gebruikerstarief beweegt mee

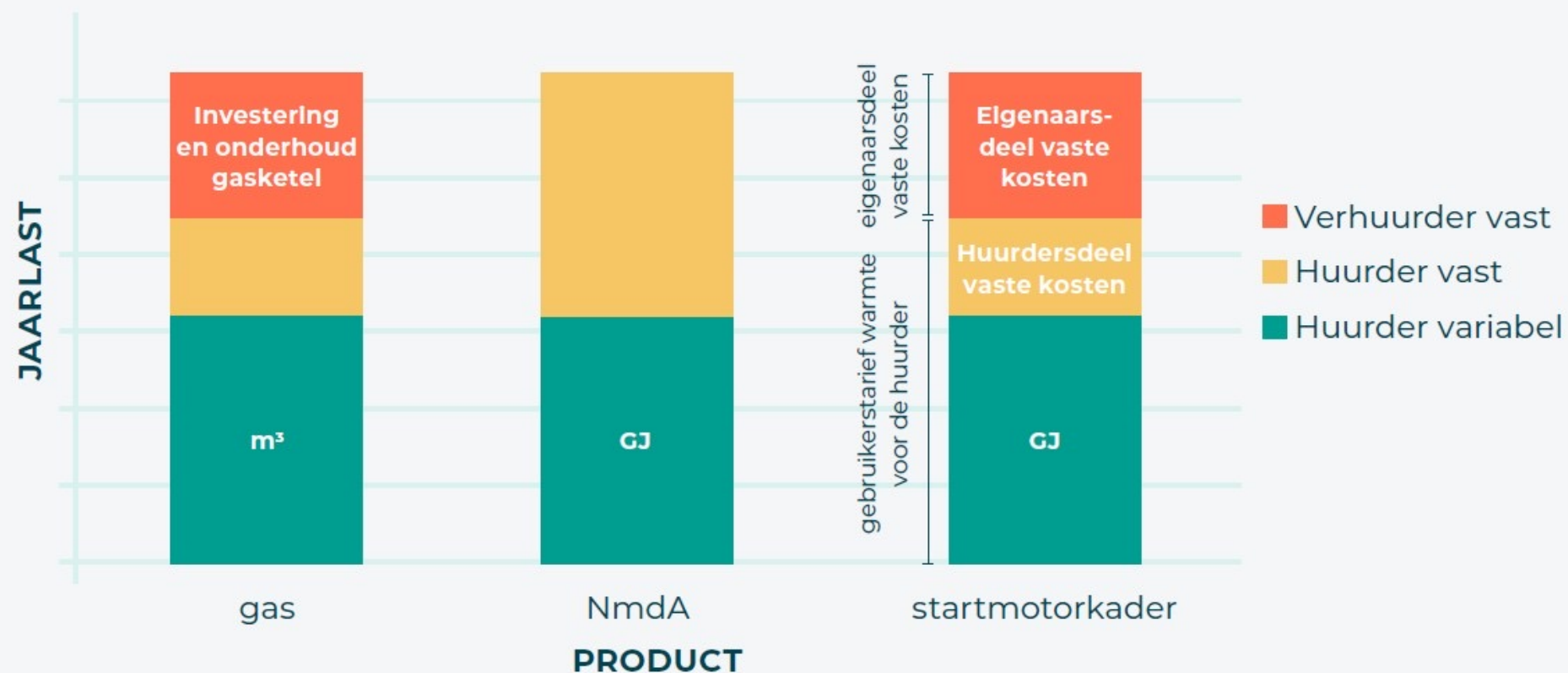
Gedurende de hele periode blijft daardoor de warmterekening voor huurders vergelijkbaar met de rekening voor aardgas.

- Gemiddeld gaat de huurder niet meer betalen

NB. Tariefsystematiek geldend gedurende contractperiode, tenzij herziening Warmtewet tot aanpassing dwingt

Non-discriminatoir en objectiveerbaar

VERGELIJKING JAARLAST VOLGENS GASTARIEF, WARMTETARIEF VOLGENS NmdA EN GEBRUIKERSTARIEF WARMTE VOOR DE HUURDER

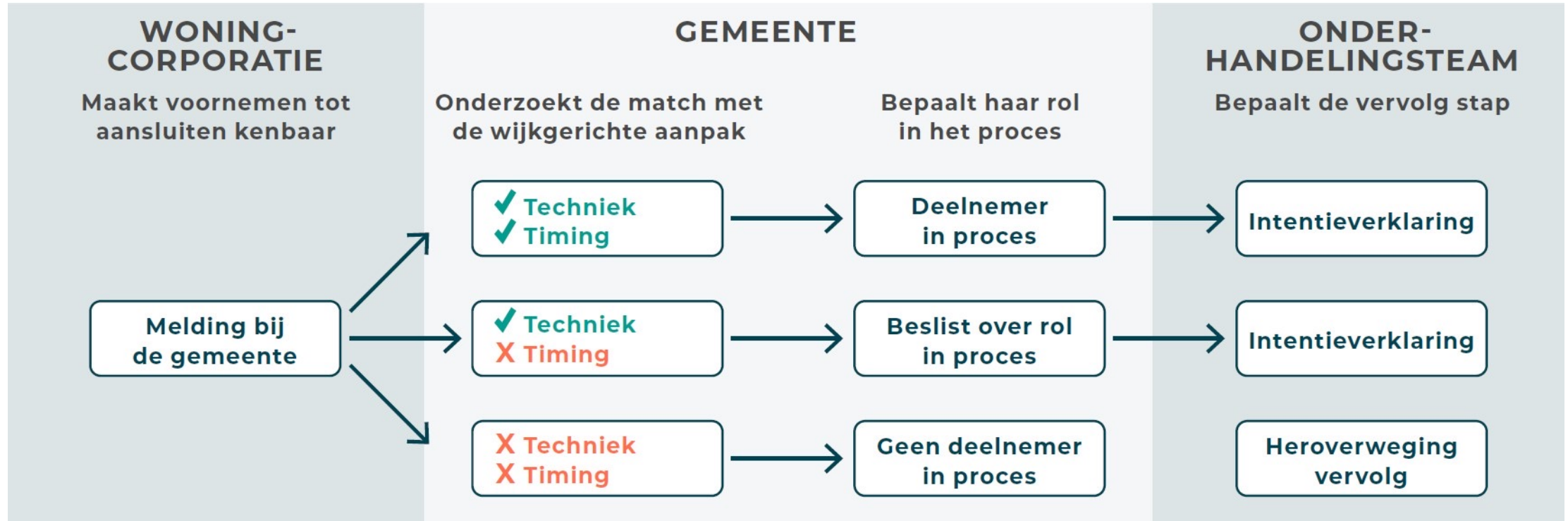
2) Een transparante
business case

Doel transparante business case

- Uniforme template
- Gelijk(er) speelveld bij onderhandeling
- Vergelijkbaarheid business cases
- Grip op gevoeligheden (maatregelen die helpen bij verlagen van de risico's en kosten)
- Vertrouwen in redelijkheid businesscase
 - “Ik betaal/subsidieer niet teveel”
 - Zowel corporaties/vastgoedeigenaren
 - Als subsidieverlener
- Verbeteren uitlegbaarheid aan huurders, omgeving en richting toezichthouders

3) Aansluiting op de
wijkgerichte aanpak

Stappenplan koppeling startmotor in wijkaanpak

WARM AMSTERDAM

Lieven de Key

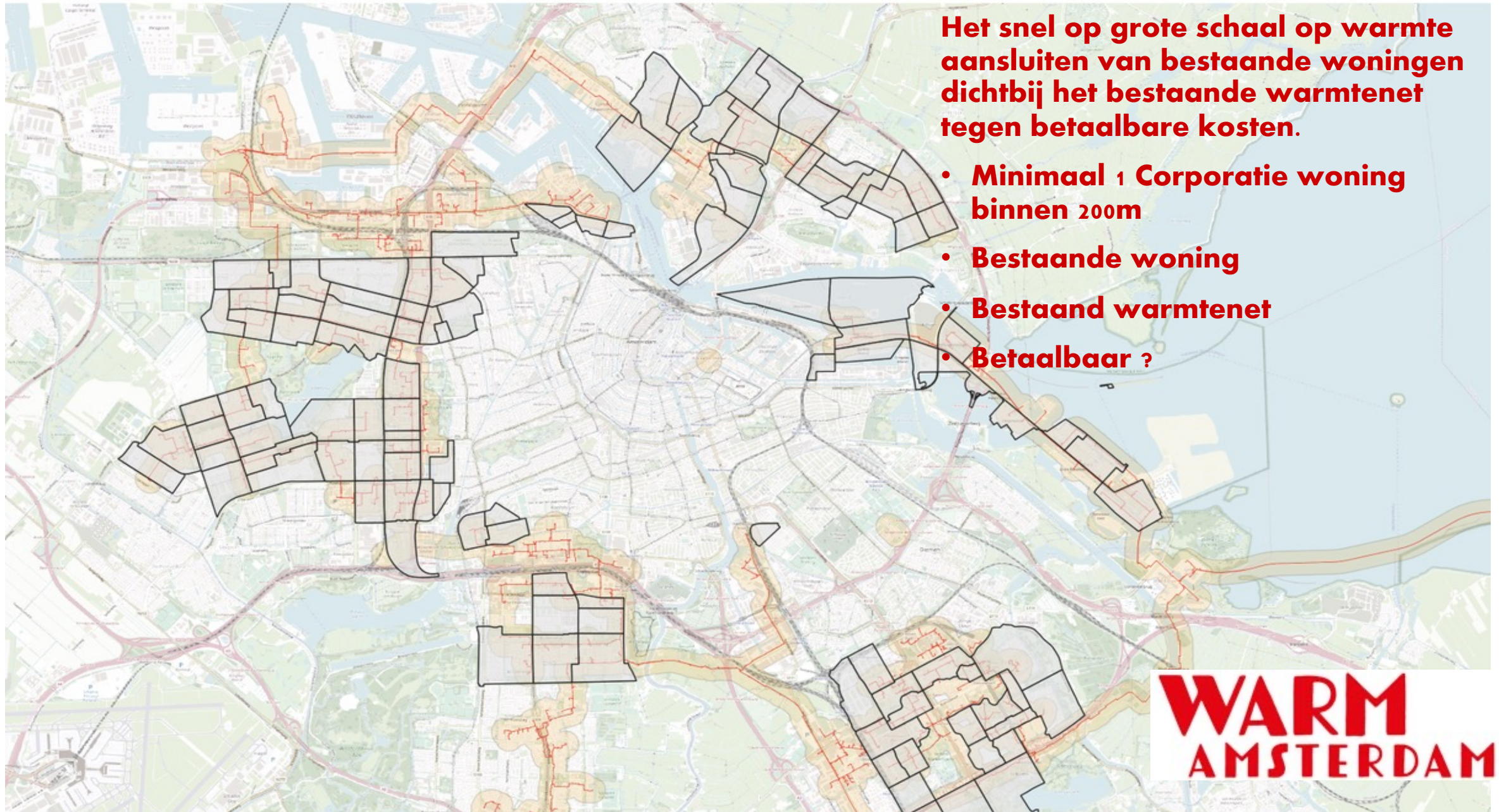
Stadgenoot

Ymere

Westpoort Warmte

Het begin (concept gedachte nazomer 2018)

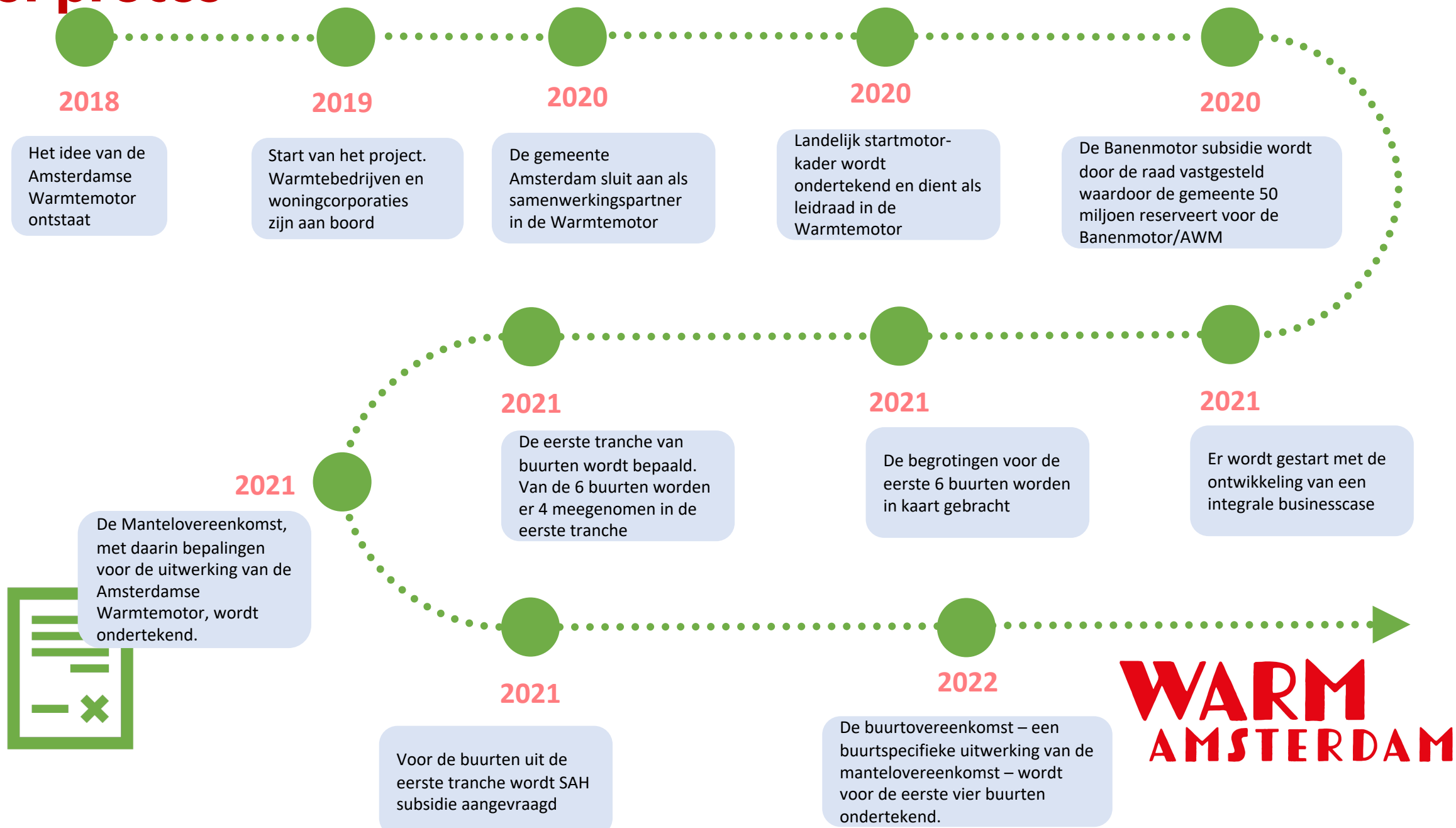

Het snel op grote schaal op warmte aansluiten van bestaande woningen dichtbij het bestaande warmtenet tegen betaalbare kosten.

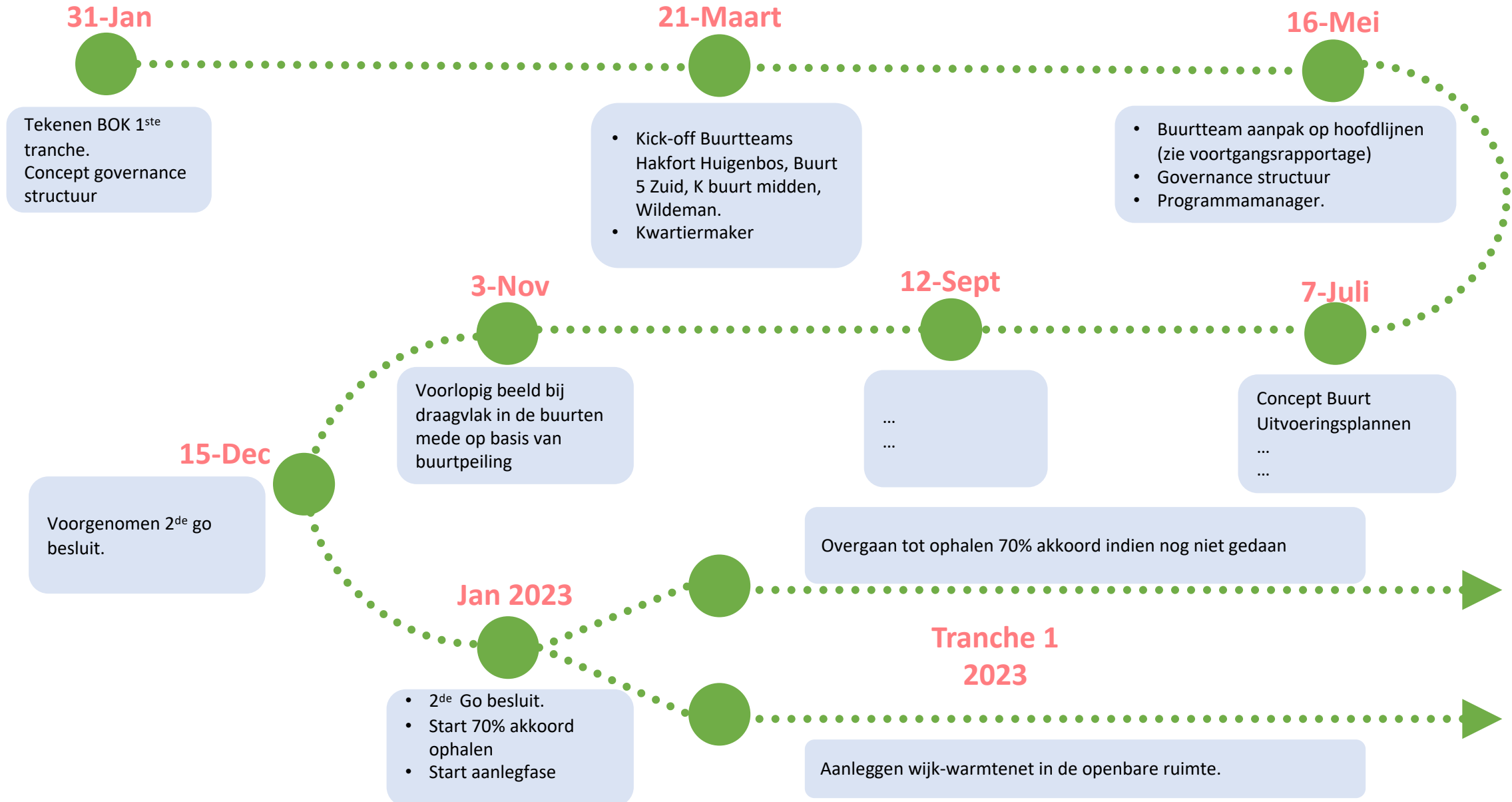
- **Minimaal 1 Corporatie woning binnen 200m**
- **Bestaande woning**
- **Bestaand warmtenet**
- **Betaalbaar ?**

**WARM
AMSTERDAM**

Het proces

Planning Tranche 1

Ophalen/peilen draagvlak: De buurten in

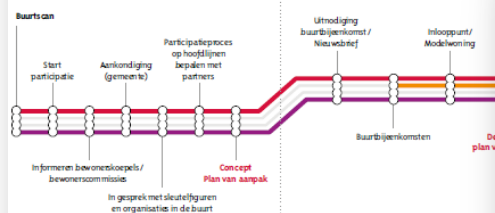
Participatie, Communicatie en Draagvlak voor corporatiehuurders

Voor intern gebruik

Dit proces voldoet aan de Amsterdamse Kadefspraken

Voorbereiding*

We bepalen met u hoe we uw buurt aardgasvrij willen maken met behulp van het warmtenet.

Voorbereiding*

Beleving van de klant

- De gemeente heeft een voorkeursalternatief, dat is het warmtenet. Daarover gaan ze gesprekken met de buurt organiseren.
- Corporaties onderzoek en op basis hiervan hun gebouwen en komen met een voorstel aan hun huurders.
- De Bewonerscommissie, of een andere vertegenwoordiging, speelt een belangrijke rol in het overleg met de corporatie.
- Met andere woninggebruikers gaat de gemeente de komende tijd in gesprek of het voorkeursalternatief ook voor hun situatie passend is.

Middelen (niet uitputtend)

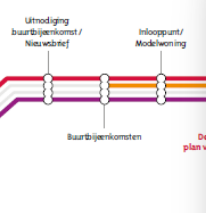
- Gesprek met sleutelfiguren en organisaties in de buurt;
- Website (algemeen);
- Video's (algemeen);
- Algemene aardgasvrij-informatie gericht op de buurt: wat is aardgasvrij, wat betekent dit voor huurders en kopers.

Samenwerkingspartners**

Woon, stadsdeel, bewonersorganisaties.

Bewustzijn

We leggen de gemaakte afwegingen aan u uit, hierover in gesprek.

Bewustzijn

Beleving van de klant

- Ik ben goed geïnformeerd. Ik ben niet alleen.
- Ik weet waar ik meer informatie kan vinden.
- Ik heb mijn situatie kunnen uitleggen en daar geluisterd.
- Ik kan als ik wil deelnemen aan overleggen en deskundigen om vragen beantwoord te krijgen te bespreken en mee te denken, zodat de buurt een passend plan komt.

Middelen (niet uitputtend)

- Nieuwslieven: Uitleg over de keuzes en het plan;
- Website (wijk);
- Visueel;
- Buurtbijeenkomsten gericht op verschillende doelgroepen;
- Gesprek met bewonerscommissies;
- Technisch onderzoek;
- Infooppunt/modelwoning: Uitleg over installatie elektrisch koken;
- Workshop: Koken op elektriciteit.

Samenwerkingspartners**

Woon, buurt- en bewonersorganisaties, bewonerscommissies, klankbordgroepen van bewoners.

Wie heeft welke rol in de participatie?

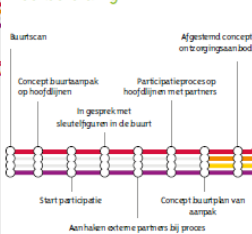
- Gemeente**
 - Woningcorporaties**
 - Warmteleverancier**
 - Projectbureau**
- * Ondersdeel van deze fase is ook de inventarisatie van wat er al is gebeurd in bijvoorbeeld het WAM-proces.
** Dit zijn de partners naast de partners uit de Warmtemotor.

Oriëntatie

Participatie, Communicatie en Draagvlak voor ondernemers en (maatschappelijk) vastgoed

Voor intern gebruik

Voorbereiding*

Voorbereiding*

Beleving van eigenaar

- Ik ben ervan bewust dat Amsterdam aardgasvrij wordt, en ook mijn onderneming / (maatschappelijk) vastgoed aardgasvrij verward moet worden in de toekomst.
- Ik kan als ik wil deelnemen aan informatieavonden om vragen beantwoord te krijgen en zorgen te bespreken en mee te denken, zodat er voor de buurt een passend plan komt.
- Ik ben me bewust van de urgentie van de energietransitie en de mogelijkheden mijn onderneming / (maatschappelijk) vastgoed aardgasvrij te maken.

Middelen (niet uitputtend)

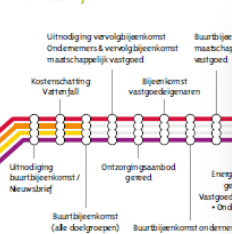
- Gesprek met sleutelfiguren en organisaties in de buurt;
- Website (algemeen);
- Video's (algemeen);
- Algemene aardgasvrij-informatie gericht op de buurt: wat is aardgasvrij, wat betekent dit voor huurders en kopers.

Samenwerkingspartners**

Woon, stadsdeel, winkeliersverenigingen, winkelen (beheerders), vastgoedgebruikers, brachegroepen.

Besluiten

Bewustzijn

Bewustzijn

Beleving van eigenaar

- De gemeente wil graag met mij in gesprek hoe ik in de toekomst mijn woning wil veranderen als we van het gas af gaan;
- Ik kan als ik wil deelnemen aan informatieavonden om vragen beantwoord te krijgen en zorgen te bespreken en mee te denken, zodat er voor de buurt een passend plan komt.
- Ik ben me bewust van de urgentie van de energietransitie en de mogelijkheden mijn onderneming / (maatschappelijk) vastgoed aardgasvrij te maken.

Middelen (niet uitputtend)

- Gesprek met sleutelfiguren en organisaties in de buurt;
- Website (algemeen);
- Video's (algemeen);
- Algemene aardgasvrij-informatie gericht op de buurt: wat is aardgasvrij, wat betekent dit voor huurders en kopers.

Samenwerkingspartners**

Woon, stadsdeel, bewonersorganisaties, VvE-beheerders.

Wie heeft welke rol in de participatie?

- Gemeente**
 - Woningcorporaties**
 - Warmteleverancier**
 - Projectbureau**
- * Ondersdeel van deze fase is ook de inventarisatie van wat er al is gebeurd in bijvoorbeeld het WAM-proces.
** Dit zijn de partners naast de partners uit de Warmtemotor.
*** Betrokkenheid Woon hangt samen met de manier waarop de buurt wordt.

Oriëntatie

Voorbereiding*

Voorbereiding*

Beleving van eigenaar

- Ik ben ervan bewust dat Amsterdam aardgasvrij wordt, en ook mijn woning / VvE aardgasvrij verward moet worden in de toekomst.
- Ik kan als ik wil deelnemen aan informatieavonden om vragen beantwoord te krijgen en zorgen te bespreken en mee te denken, zodat er voor de buurt een passend plan komt.
- Ik ben me bewust van de urgentie van de energietransitie en de mogelijkheden mijn onderneming / (maatschappelijk) vastgoed aardgasvrij te maken.

Middelen (niet uitputtend)

- Gesprek met sleutelfiguren en organisaties in de buurt;
- Website (algemeen);
- Video's (algemeen);
- Algemene aardgasvrij-informatie gericht op de buurt: wat is aardgasvrij, wat betekent dit voor huurders en kopers.

Samenwerkingspartners**

Woon, stadsdeel, bewonersorganisaties, VvE-beheerders.

Besluiten

Bewustzijn

Bewustzijn

Beleving van eigenaar

- De gemeente wil graag met mij in gesprek hoe ik in de toekomst mijn woning wil veranderen als we van het gas af gaan;
- Ik kan als ik wil deelnemen aan informatieavonden om vragen beantwoord te krijgen en zorgen te bespreken en mee te denken, zodat er voor de buurt een passend plan komt.
- Ik ben me bewust van de urgentie van de energietransitie en de mogelijkheden mijn onderneming / (maatschappelijk) vastgoed aardgasvrij te maken.

Middelen (niet uitputtend)

- Gesprek met sleutelfiguren en organisaties in de buurt;
- Website (algemeen);
- Video's (algemeen);
- Algemene aardgasvrij-informatie gericht op de buurt: wat is aardgasvrij, wat betekent dit voor huurders en kopers.

Samenwerkingspartners**

Woon, stadsdeel, bewonersorganisaties, VvE-beheerders.

Oriëntatie

Voorbereiding*

Voorbereiding*

Beleving van eigenaar

- Ik weet hoe ik via WMO en vve-aanpak passende ondersteuning vind voor mijn VvE;
- Ik heb een gevoel van eigenaarschap en weet wat de financiële consequenties van keuzes zijn;
- Ik word goed geholpen om samen met andere eigenaars (binnen een vve of daarbuiten) een besluit te nemen en ste daar ook achter;
- Behalve ikzelf zijn er meer vve leden en betrokkenen aangehaakt, zij krijgen de kans om het voorbeeld van haalbaarheid-onderzoek of aardgasvrijovername te volgen;
- Ik durf de overstap naar aardgasvrij te maken met de kennis van eigen VvE / buurt vve's, met ondersteuning van de gemeente.

Middelen (niet uitputtend)

- Huiskinderen;
- Content BVC-plan vanuit stadsdeel;
- Nieuwslieven;
- In alle bestaande middelen.

Samenwerkingspartners**

Woon, buurt- en bewonersorganisaties, bewonerscommissies, klankbordgroepen van bewoners, VvE-beheerders.

Besluiten

Oriëntatie

Oriëntatie

Beleving van eigenaar

- Ik weet hoe ik via WMO en vve-aanpak passende ondersteuning vind voor mijn VvE;
- Ik heb een gevoel van eigenaarschap en weet wat de financiële consequenties van keuzes zijn;
- Ik word goed geholpen om samen met andere eigenaars (binnen een vve of daarbuiten) een besluit te nemen en ste daar ook achter;
- Behalve ikzelf zijn er meer vve leden en betrokkenen aangehaakt, zij krijgen de kans om het voorbeeld van haalbaarheid-onderzoek of aardgasvrijovername te volgen;
- Ik durf de overstap naar aardgasvrij te maken met de kennis van eigen VvE / buurt vve's, met ondersteuning van de gemeente.

Middelen (niet uitputtend)

- Huiskinderen;
- Content BVC-plan vanuit stadsdeel;
- Nieuwslieven;
- In alle bestaande middelen.

Samenwerkingspartners**

Woon, buurt- en bewonersorganisaties, bewonerscommissies, klankbordgroepen van bewoners, VvE-beheerders.

Besluiten

Oriëntatie

Oriëntatie

Beleving van eigenaar

- Ik weet hoe ik via WMO en vve-aanpak passende ondersteuning vind voor mijn VvE;
- Ik heb een gevoel van eigenaarschap en weet wat de financiële consequenties van keuzes zijn;
- Ik word goed geholpen om samen met andere eigenaars (binnen een vve of daarbuiten) een besluit te nemen en ste daar ook achter;
- Behalve ikzelf zijn er meer vve leden en betrokkenen aangehaakt, zij krijgen de kans om het voorbeeld van haalbaarheid-onderzoek of aardgasvrijovername te volgen;
- Ik durf de overstap naar aardgasvrij te maken met de kennis van eigen VvE / buurt vve's, met ondersteuning van de gemeente.

Middelen (niet uitputtend)

- Huiskinderen;
- Content BVC-plan vanuit stadsdeel;
- Nieuwslieven;
- In alle bestaande middelen.

Samenwerkingspartners**

Woon, buurt- en bewonersorganisaties, bewonerscommissies, klankbordgroepen van bewoners, VvE-beheerders.

Besluiten

Oriëntatie

Oriëntatie

Beleving van eigenaar

- Ik weet hoe ik via WMO en vve-aanpak passende ondersteuning vind voor mijn VvE;
- Ik heb een gevoel van eigenaarschap en weet wat de financiële consequenties van keuzes zijn;
- Ik word goed geholpen om samen met andere eigenaars (binnen een vve of daarbuiten) een besluit te nemen en ste daar ook achter;
- Behalve ikzelf zijn er meer vve leden en betrokkenen aangehaakt, zij krijgen de kans om het voorbeeld van haalbaarheid-onderzoek of aardgasvrijovername te volgen;
- Ik durf de overstap naar aardgasvrij te maken met de kennis van eigen VvE / buurt vve's, met ondersteuning van de gemeente.

Middelen (niet uitputtend)

- Huiskinderen;
- Content BVC-plan vanuit stadsdeel;
- Nieuwslieven;
- In alle bestaande middelen.

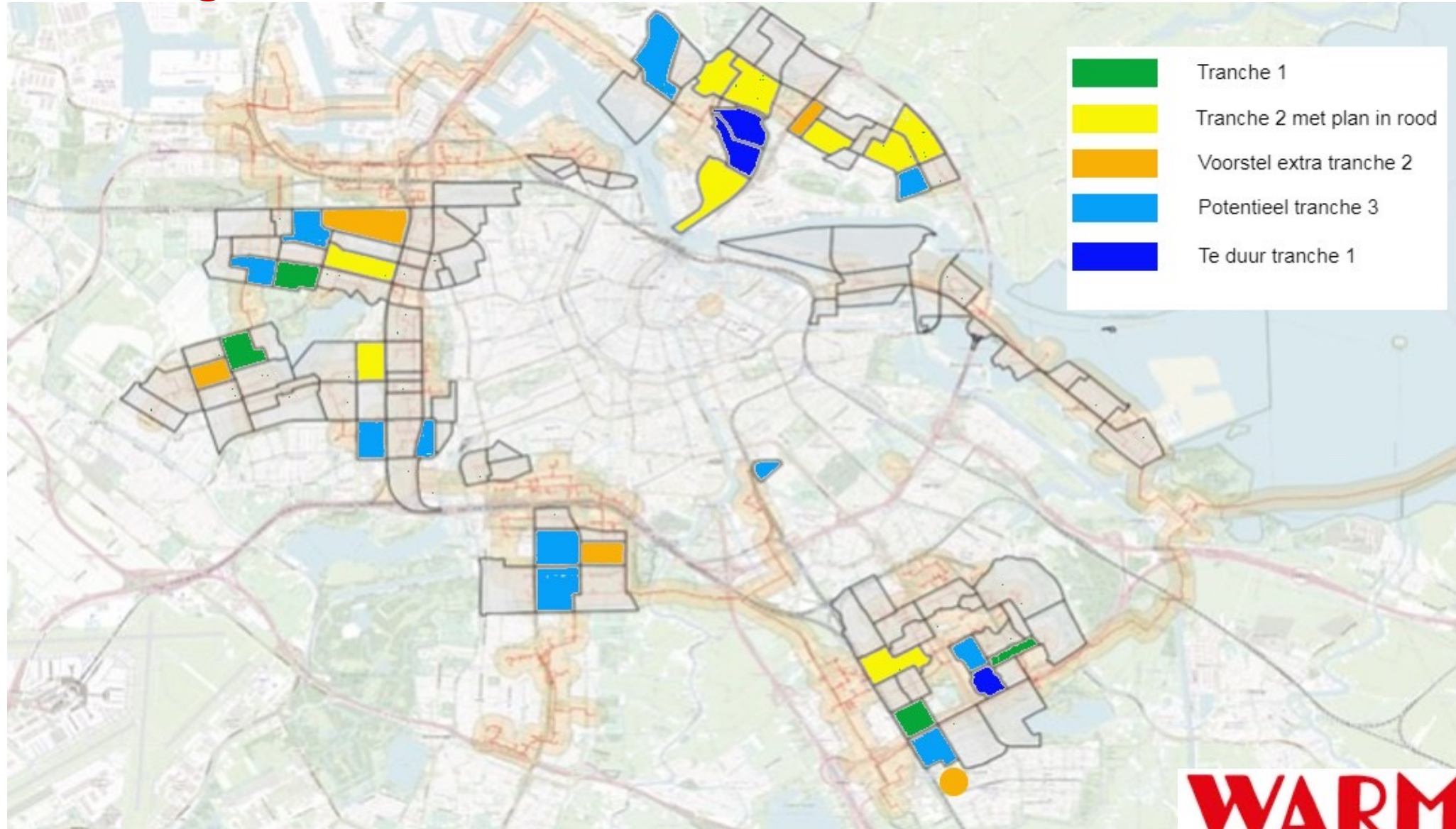
Samenwerkingspartners**

Woon, buurt- en bewonersorganisaties, bewonerscommissies, klankbordgroepen van bewoners, VvE-beheerders.

Het participatieproces kán per buurt verschillen.

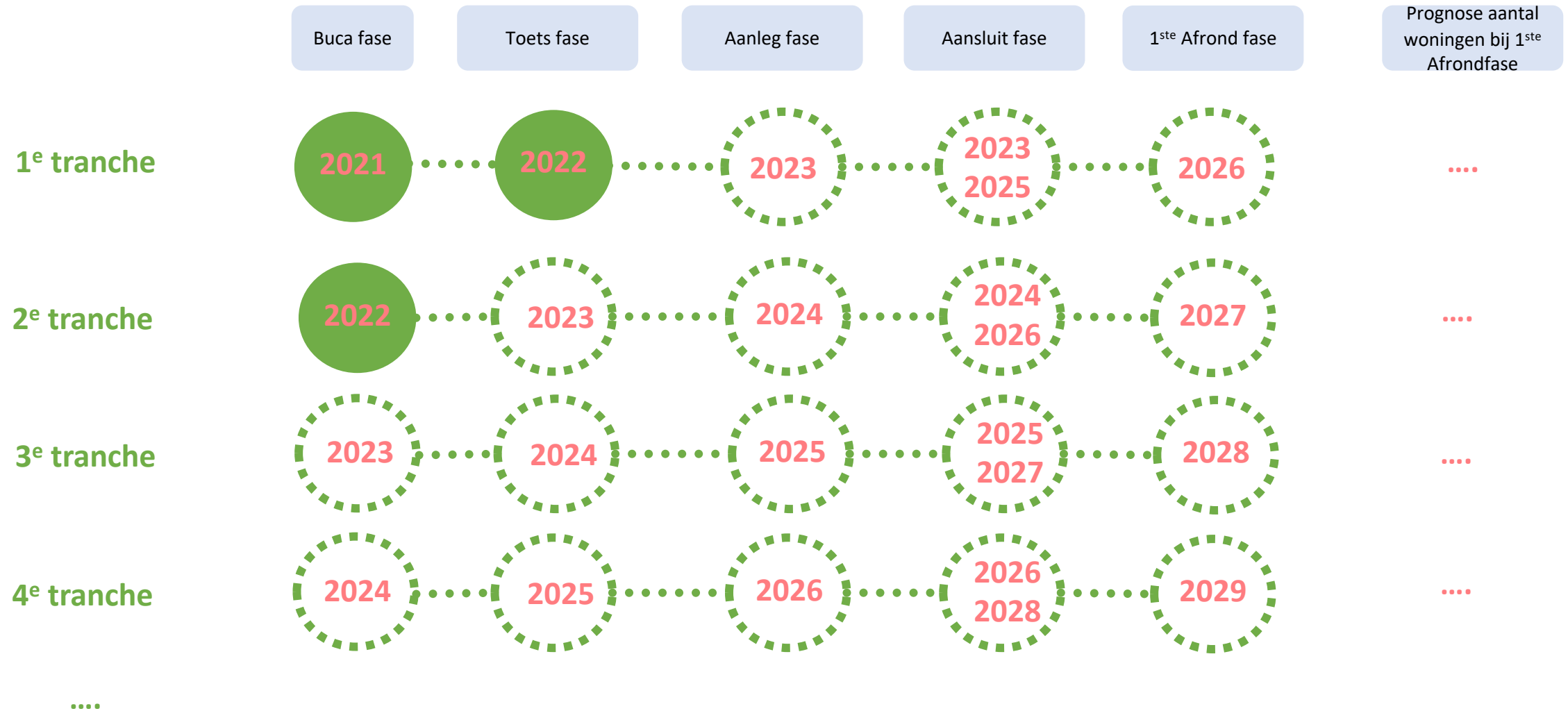
WARM AMSTERDAM

Het vervolg (buurtselectie tranche 2 en verder)

WARM
AMSTERDAM

Planning Vervolg Tranches

2 jaar Startmotor

Evaluatie na 1 jaar

- Startmotorkader leidt tot versnelling in lopende processen
- Onderhandelingen blijven wel complexe processen die tijd vergen
- Transparantie zorgt voor vertrouwen en biedt mogelijkheid voor optimalisering kosten
- De positie van de gemeente is een belangrijke slaagfactor
- De SAH functioneert goed en werkt ondersteunend
- Het is lastig om particulieren mee te krijgen, het volloopprijsico blijft een belangrijke drempel
- Het overnemen van het eigenaarsdeel komt later in onderhandelingen

Opschalen en versnellen

Waar lopen we tegenaan?

- Kennisdeling beperkt door concurrentiegevoeligheid
- Onduidelijkheid over bevoegdheden en tarieven vertraagt het proces
- Warmtenetten vergen veel communicatie naar bewoners
 - Afstappen van wat bekend is
 - Imago warmtenetten
 - **Stijgende prijzen van warmtenetten door stijgende energieprijzen**

Opschalen en versnellen

Wat is nodig?

- Heldere kaders in wetgeving: Wet Collectieve Warmtevoorziening en Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtevoorziening
- Uitlegbare en betaalbare tarieven voor warmte
- Verlagen volloopprijs en daarmee aansluitkosten door subsidie op infrastructuur
- “Industrialiseren” van de aanpak. Door samenwerking aanpak versnellen en kosten verlagen.

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Peter van Vugt
Expertise Centrum Warmte

Template business cases & SAH

22 juni 2022

Peter van Vugt – rvo / ECW

Expertise Centrum Warmte

Het ECW is een initiatief van de Sectortafel Gebouwde Omgeving van het Klimaatakkoord

Het Expertise Centrum Warmte (ECW) is er voor gemeenten en helpt hen bij de regierol in de warmtetransitie

Template business case

Doel template: vertrouwen tussen partijen vergroten door business case transparant maken voor betrokkenen

Template business case warmtenetten

Totstandkoming

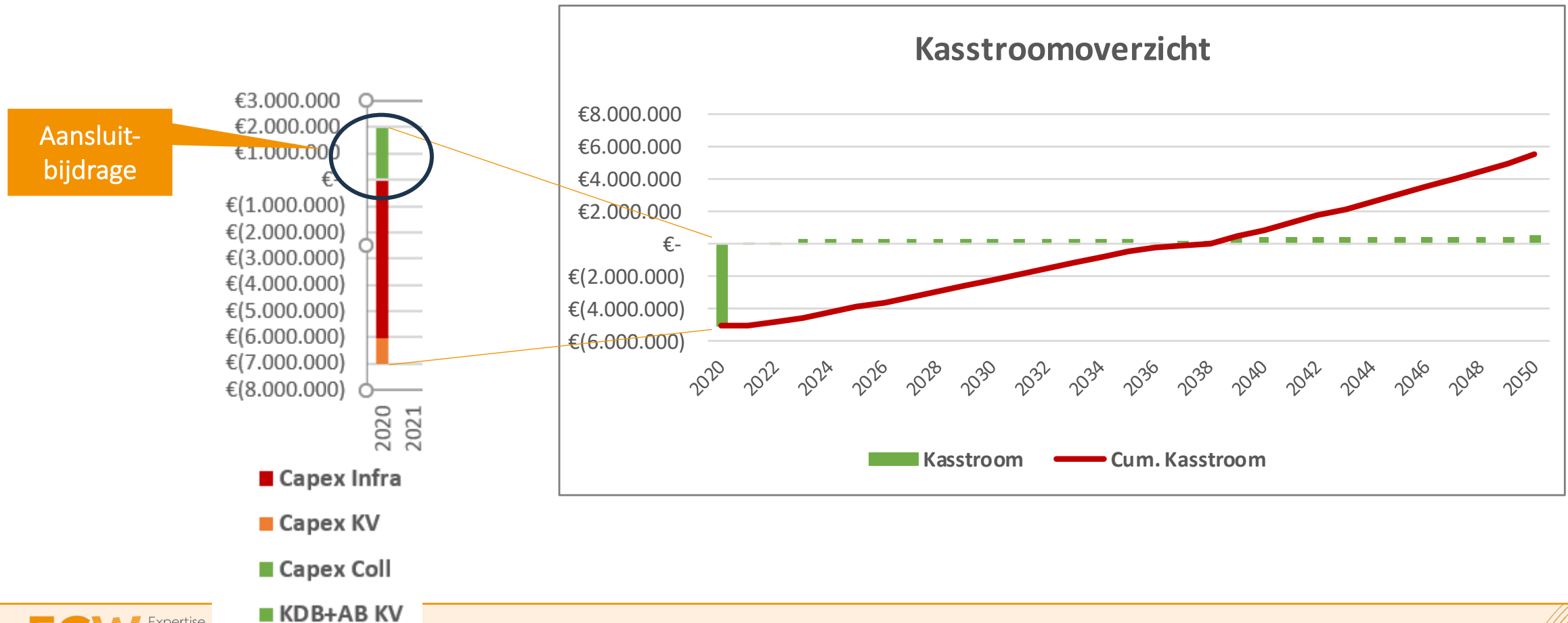
- Eerste model TNO
- Werkgroep & stuurgroep met warmtebedrijven, VNG, BZK, EZK en ECW.
- Beheer: ECW

Product bestaat uit twee delen

- Excel-model
- Handleiding

Uitkomst template

- Business case vanuit perspectief warmtebedrijf
- Model berekent de aansluitbijdrage + kostendeckingsbijdrage waarmee een gegeven rendement wordt behaald.

Updates

Updates

- Regelmatig op basis van input markt
- *Geef uw op- en aanmerkingen door aan het Expertise Centrum Warmte*

Laatste update jan. 2022:

- Meer mogelijkheden voor fasering
- Betere uitsplitsing collectief / utiliteit / individueel
- Update default waarden o.b.v. laatste inzichten

Ervaringen

“de template helpt om het onderlinge vertrouwen tussen partijen te vergroten’

“werken met de template was best een grote stap voor ons als warmtebedrijf, maar transparent zijn is echt nodig om verder te komen, we zien daar nu de resultaten van”

“het model werkt goed voor het onderlinge gesprek, voor een financieringsbeslissing is het niet gedetailleerd genoeg, we werken dan met een ‘gespiegeld’ eigen model. De uitkomsten komen vrij goed met elkaar overeen”

Uitkomsten

- Business case warmtenetten zeer gevoelig voor:
 - Warmtetarieven (i.r.t. inkoopprijs warmte)
 - Compactheid wijk (investeringen secundaire net)
 - Participatiegraad
 - Projectrendement

Overige producten

- Aansluiten bestaande bouw op warmtenetten
 - Aansluitmethoden
 - Demarcatie
 - Afleverset
 - Kosten
- Praktijktips voor gemeenten
 - Interne betrokkenen
 - Rol bij aanleg warmtenetten
 - Betrekken van de markt

www.expertisecentrumwarmte.nl

Regelingen

- ISDE -> particulieren, VvE's

- SAH -> verhuurders, gemengde VvE's

Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (SAH)

Doel

Stimuleren van aardgasvrije huurwoningen en gemengde VvE's

- het aansluiten op en gebruiken van warmte uit warmtenetten voor de realisatie van aardgasvrije huurwoningen;
- het volledig aardgasvrij maken van huurwoningen die reeds zijn aangesloten op een warmtenet.

Budget

€ 200 miljoen

Verantwoordelijk

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

Hugo de Jonge, minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Uitvoerder

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Aanvragen vanaf 1 mei
2020 t/m 31 december
2023

Over de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (1)

Subsidie voor verhuurders voor:

- a. De kosten voor het afkoppelen van de aardgasaansluiting bedoeld voor ruimteverwarming, koken en/of warmtapwater en het verwijderen van de gasmeter;
- b. Het aanpassen of vervangen van het ruimteverwarmingssysteem en de voorzieningen voor koken en warmtapwater;
- c. Andere bouwkundige aanpassingen die nodig zijn voor het aardgasvrij maken van de huurwoning of het aansluiten van de woning op een warmtenet;
- d. Kosten gerekend door de warmteleverancier voor het aansluiten van de huurwoning op het warmtenet.

Over de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (2)

- 40% van de in pandige kosten met een maximum van € 1.200 per huurwoning
- 30% van de aansluitbijdrage met een maximum van € 3.800 per huurwoning (aansluiten van de huurwoning op het warmtenet)
- Starten na aanvraag
- Uitvoeringstermijn van 5 jaar na aanvraag

Belangrijkste wijzigingen SAH

Wijzigingen per 1 oktober 2021

- Openstelling van de regeling voor gemengde VvE's, 70 % voorschot voor verenigingen van eigenaren
- Subsidie voor het aanschaffen van een volledig elektrische kookvoorziening
- Het aanleggen van een in pandig leidingstelsel kan in bijzondere gevallen worden toegerekend aan de kosten gerekend door de warmteleverancier, met hetzelfde subsidiepercentage en maximum

SAH; stand van zaken (mei 2022)

Totaal budget:

€ 195.300.000

Verleend:

€ 88.497.932

In behandeling:

€ 38.319

Nog beschikbaar

55 % (€ 106.763.749)

- 163 aanvragen, 155 verstrekt, 5 vastgesteld.

Meer informatie

www.aardgasvrijewijken.nl

www.expertisecentrumwarmte.nl

www.rvo.nl/sah

www.energiesubsidiewijzer.nl

Klantcontact: 088 042 42 42

SAH@rvo.nl

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Pauze & Netwerken

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Petra de Groene
Gemeente Rotterdam

Gebiedsaanpakken Rotterdam

Petra de Groene, directeur Economie en Duurzaam

City of
Rotterdam

Nieuw college

College met Leefbaar Rotterdam, VVD, D66 en Denk

Nieuw coalitieakkoord:

- Rotterdams burgerberaad voor het klimaat
- Bestaande gebiedsaanpakken maken we af
- We starten nieuwe gebiedsaanpakken (TVW) als er middelen zijn vanuit het Rijk.

Coalitieakkoord
2022 - 2026

**Eén
Stad**

Rotterdam

Context gebiedsaanpakken

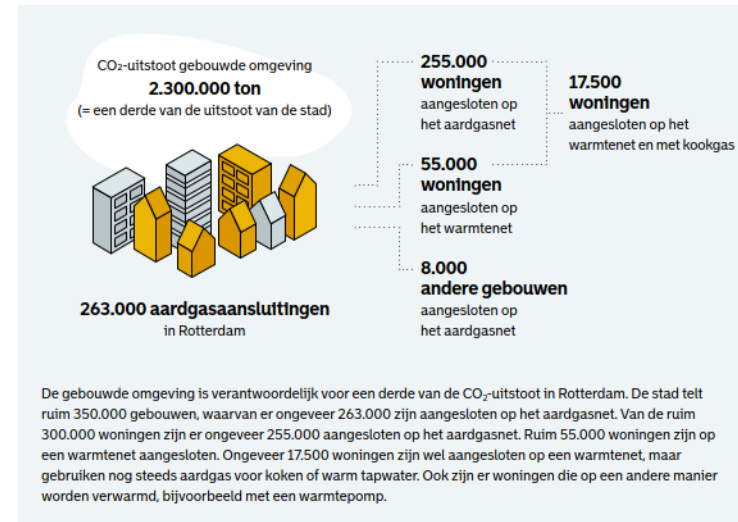
Inzet:

- een aanbod voor iedereen
- haalbaar en betaalbaar voor de Rotterdammer
- maximale CO2 reductie tegen minimale maatschappelijke kosten
- Overlast en kosten verminderen
- Kosten eerlijk verdelen
- Koppelkansen verzilveren

Door: gebiedsgerichte aanpak

Inzet op warmte

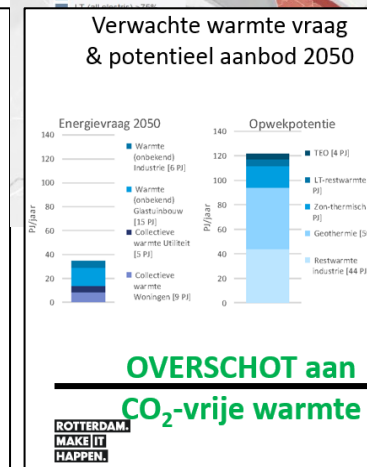
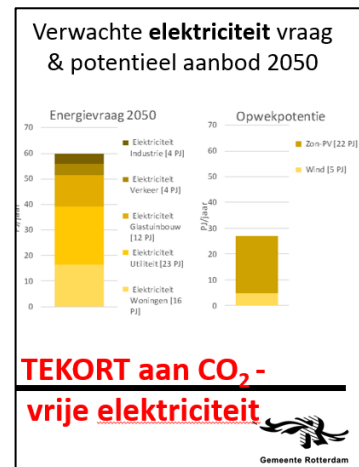
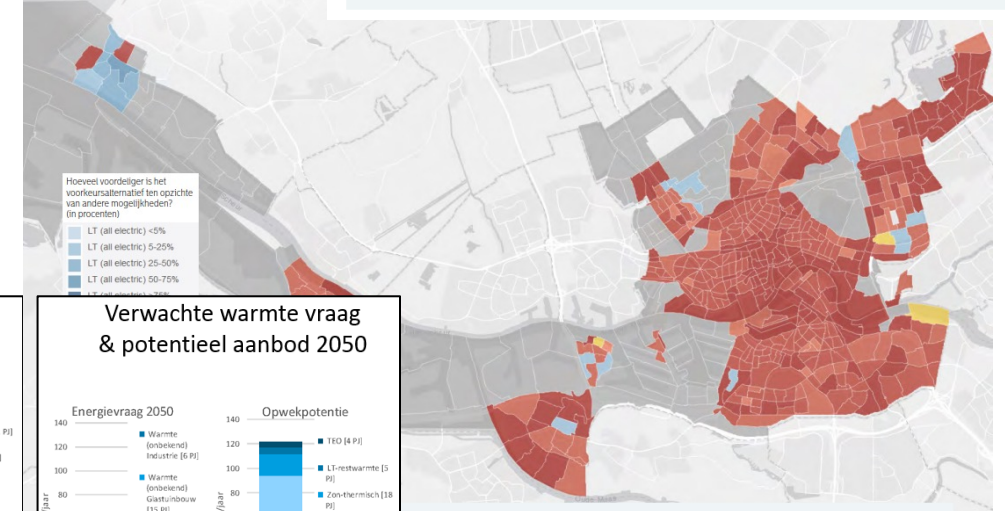
- RES
- WAT kaart

Figuur 4 WAT-kaart

WAT-KAART

De WAT-kaart laat per buurt zien welk alternatief voor de voorkeursalternatief ten opzichte van andere mogelijkheden het tegen de laagste maatschappelijke kosten.

Gebiedsaanpakken Rotterdam

- 6 aanpakken in 5 wijken met ca. 33.000 aardgasaansluitingen (waarvan twee PAW proeftuinen)
- Aardgasvrij is aanleiding, aanpak is breder
- Gekozen voor diversiteit om optimaal te leren
- Leeraanpak rond 8 thema's

Kracht: persoonlijke aanpak

- Aansluiten bij wat bewoner belangrijk vindt en wat er speelt in de wijk (vooraf onderzoek in de wijk)
- Aanpak en aanbod daarop afstemmen
- Aanwezigheid in de wijk:
 - Energiehuis in Reyerood
 - Huiskamer aardgasvrij in Pendrecht
- Leeraanpak rond 8 thema's

Aantrekkelijk aanbod

- Subsidie gemeente voor het voorkeursalternatief
- Eigen bijdrage van 1500 euro voor eigenaar-bewoners
- Renteloze lening, zodat iedereen mee kan doen
- In een wijk korting op de BAK voor goede verhuurders

Ik kies voor...

Compleet

Volledig aardgasvrij +++
Subsidie: ja, maximaal

Ik stap in 2021 over op zowel stadsverwarming als elektrisch koken of ik kook al elektrisch

Basis*

Grotendeels aardgasvrij ++
Subsidie: ja, voor stadsverwarming

Ik stap in 2021 over op stadsverwarming, en later op elektrisch koken (uiterlijk 2027)

Beperkt

Eerste stap aardgasvrij +
Subsidie: ja, alleen voor koken

Ik stap in 2021 over op elektrisch koken, en later op stadsverwarming (uiterlijk 2027)

Zelf

Volledig aardgasvrij +++
Subsidie: mogelijk, andere regelingen

Ik ga, uiterlijk in 2027, zelf aan de slag met een aardgasvrij alternatief. (Hierbij kunt u gebruik maken van de renteloze lening)

Later

Niet aardgasvrij
Subsidie: nee

Ik ga later, uiterlijk in 2027, over op stadsverwarming en elektrisch koken

Wat kost het?

- Het aansluiten van een woning op stadsverwarming kost gemiddeld € 14.000,-.
- U betaalt hier een deel van, namelijk € 1.500,-.
- Voor de overstap op elektrisch koken, krijgt u maximaal € 500,- subsidie.
- Via www.vattenfall.nl/producten/stadsverwarming/kosten-stadsverwarming/ kunt u uw energiekosten berekenen*.
- De kosten voor het afsluiten van het gas door Stedin worden volledig vergoed.
- U kunt € 1.500,- en de eventuele extra kosten voor elektrisch koken lenen via de renteloze lening van de gemeente Rotterdam.

- U betaalt hier een deel van, namelijk € 1.500,-.
- Via www.vattenfall.nl/producten/stadsverwarming/kosten-stadsverwarming/ kunt u uw energiekosten berekenen*.
- Let op: de kosten voor koken op gas (vastrecht en verbruik) blijft u houden.

- Voor de overstap op elektrisch koken, krijgt u maximaal € 500,- subsidie.

- Voor elektrisch koken kunt gebruik maken van de subsidie. Voor andere manieren van aardgasvrij verwarmen zijn er landelijke subsidies mogelijk. En u kunt gebruik maken van de renteloze lening van de gemeente Rotterdam.

Disclaimer

De subsidieregelingen zijn beschikbaar tot september 2022 voor Heindijk en omgeving. Dat wil niet zeggen dat er bij het volgende keuzemoment geen financiële ondersteuning vanuit de gemeente is. De inhoud daarvan is niet bekend.

Deze kaart is informatief, niet bedoeld om uw keuze formeel in te dienen. Dit kunt u met de intentieovereenkomst doen.

De berekening die voor u is gemaakt, is gebaseerd op de huidige prijzen van gas en stadsverwarming. Het kan zijn dat de prijzen stijgen, of dalen wanneer u het contract sluit.

*De tarieven voor stadsverwarming van Vattenfall zijn in Rotterdam lager dan in andere delen van Nederland. Voor 2019 gelden de volgende tarieven: € 26,15 per GJ, vastrecht: € 201,55 en een meettarief € 16,36. De afleverset huurt u bij Vattenfall. In 2019 is de huur voor de afleverset € 114,44. Dit is inclusief het onderhoud. Dit is vergelijkbaar met de kosten voor het onderhoud en de afschrijving van uw ketel.

Gemeente Rotterdam

Brede gebiedsaanpak

- Duurzaam
 - aardgasvrij, isolatie, klimaatadaptatie, lokale opwek en circulair
- Werk
 - beroepentuin Rotterdam: werkzoekende worden in een paar maanden klaargestoomd als monteur van bijvoorbeeld zonnepanelen of laadpalen
 - WijkEnergieWerkt: sociale onderneming in schone energie die buurtbewoners opleidt en via het wijkbedrijf of WijkenergieWerkt aan de slag kunnen
- Zorg
 - Met aardgasvrij kom je achter de voordeur: samenwerking met lokale partners (bijv taalcoaches) en/of Frontlijn op gebied van armoede, eenzaamheid

Stand van zaken gebiedsaanpakken

- Heindijk: realisatie gestart
 - In 2022 doet ca 70% mee
 - In 2027 doet minimaal 84% mee
- Bospolder-Tussendijken: realisatie gestart.
Woningcorporatie sluit als eerste aan en tegelijk start VvE aanpak om andere eigenaren mee te krijgen.
- Pendrecht-Zuid en Reyeroord-West: Aardgasvrij aanbod gedaan. Besluit over realisatie volgt later dit jaar
- PLF: aanbesteding voor een warmtebedrijf loopt
- Rozenburg: aanbesteding gaat binnenkort starten

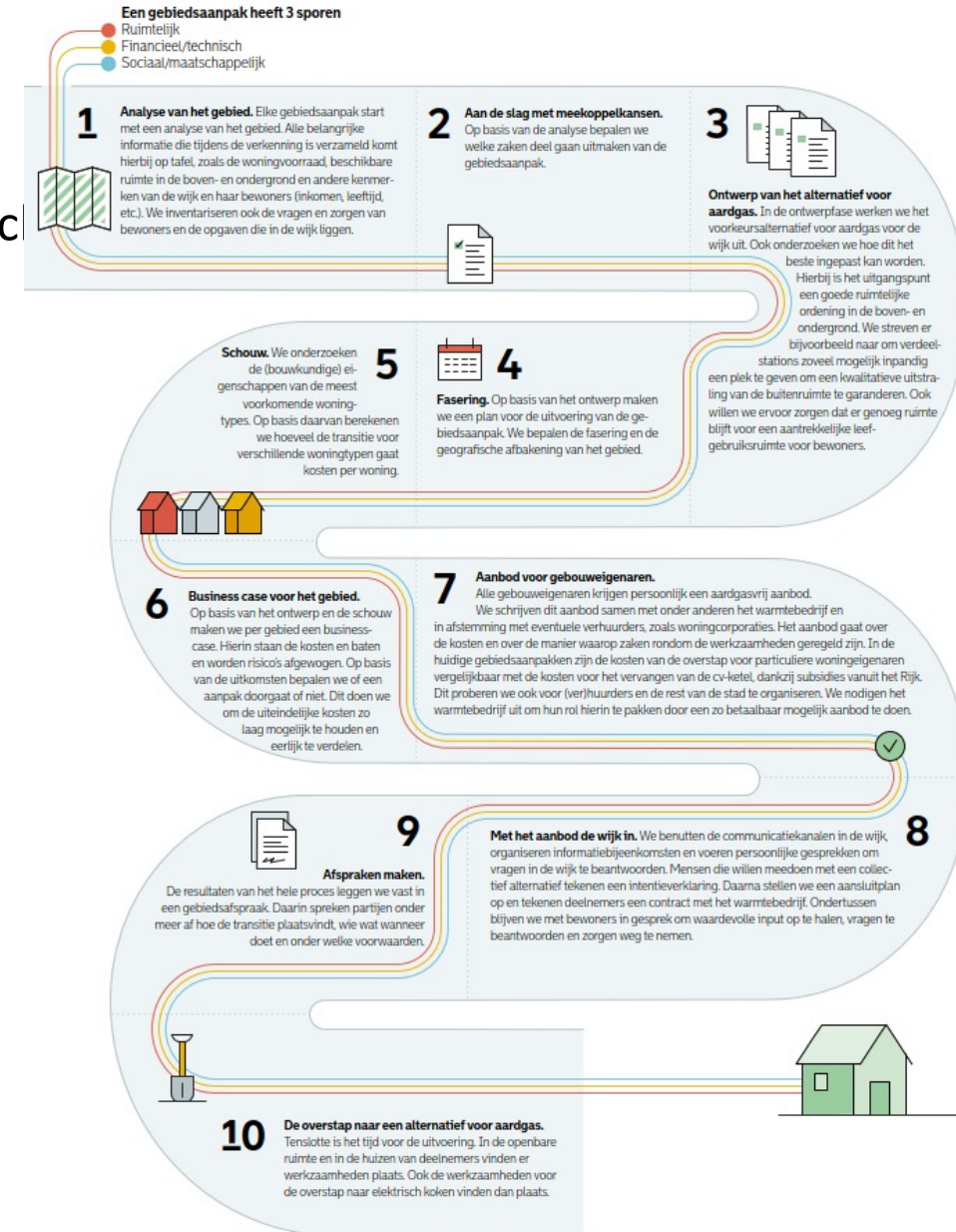

Gebiedsgerichte aanpak

Drie sporen: Ruimtelijk, Financieel / technisch en Sociaal / maatschappelijk

Stappen:

1. Analyse van het gebied
2. Aan de slag met koppelkansen
3. Ontwerp van het alternatief voor aardgas
4. Bepalen van de fasering
5. Schouw van de woningen
6. Gezamenlijke business case van het gebied
7. Aanbod voor gebouweigenaren
8. Met het aanbod de wijk in
9. Afspraken maken
10. Overstap naar een aardgasvrij alternatief

Transparante business case

- Gezamenlijke transparantie business case essentieel voor gebiedsaanpak.
- Eerste versie startmotor template niet geschikt voor gebiedsaanpakken
 - Model was te grof en gaf te weinig inzicht in de business case
 - Was gericht op portfoliodeals en niet op gebiedsaanpakken, daardoor veel workarounds nodig
 - Te weinig verschillende variabelen (bijvoorbeeld weinig keuze in verschillende objecten of verschillende aansluitbijdragen bijv bij grootverbruikers)
- Aanpassingen gemaakt op basis van toepassen binnen gebiedsaanpakken BoTu, Pendrecht en Warmte op Zuid die zijn doorgevoerd
- Nieuwe versie van template is goed werkbaar

REKENMODEL BUSINESS CASE WARMTEEN EN FASERING

LES 6: HANDELINGEN VOOR GEURLIK MODEL

TITEL

Titelnaam	Waarde	Eenheid	Default	Bron	Afwijking d: Opmerkingen, Gebreke waarden
Titelnaam	Detailnaam	2024	[jaar]		
	Expliciteerder	30	[uur]	30	
	Aantal vacatures op basis van vacaturetoelichting van handmatig	brekend		brekend	

Titelnaam Expliciteerder per vacaturecategorie

FASERING INDIVIDUEEL KLEINVERBOD

Individuele vacaturelijst		Participatie	Comparatie	Comparatie	Comparatie	Verwachte Aansluiting Aansluiting Participatie			
		Participatie	Comparatie	Comparatie	Comparatie	Verwachte (G/voornam)	Aansluiting [uur]	Aansluiting [uur]	Participatie [uur]
Detailnaam		[€]	[€]	[€]	[€]				
Detailnaam	Tranche - Nieuwe tranche investigingen	30							
	A.1 Individueel grondgebied	500				27	2024	1	100%
	B.1 Individueel achtergrond	500				27	2024	1	100%
Detailnaam	A.2 Individueel grondgebied					27	2024	1	100%
	B.2 Individueel achtergrond					27	2024	1	100%

Berekeningen vacaturelijsten combineren

Berekeningen individueel

FASERING COLLECTIEF & UTILITEIT

Namen collectief		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst				Jaarverbreiding Aantal vacatures Vermeens			
		Namen vacaturelijst							

Succesvolle samenwerking met de woningcorporaties

- In Rotterdam is ongeveer 50% van de woningen in bezit van woningcorporaties.
 - Afspraken met de woningcorporaties zijn essentieel bij de gebiedsaanpakken.
- Inzet op gebiedsaanpak
 - goedkoper voor iedereen (Bospolder-Tussendijken, Oude Noorden/Agniesebuurt en Warmte op Zuid)
- Samen keuze maken:
 - voor 6 gebiedsaanpakken. Ook de gebieden in de TVW zijn zoveel mogelijk afgestemd op de renovatieplannen van de woningcorporaties afgestemd.
 - In gebieden zonder concessie: gezamenlijke aanbesteding voor selecteren van een warmtebedrijf
- Transparantie in de kosten
 - samen transparante business case opstellen (a.h.v. aangepast startmotor template voor een gebiedsaanpak)

Vragen?

Petra de Groene

Directeur Economie en Duurzaam

City of
Rotterdam

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Frank van Hoogstraten
Atriensis

Lancering ambitiedocument Verlaging aansluitkosten corporatiewoningen

Kennissessie
Stichting Warmtenetwerk
22 juni 2022

Frank van Hoogstraten
Adviseur wijkaanpak

atriensis
projecten

Hoe kunnen we de aansluitkosten van
warmtenetten nú al verlagen?

Gezamenlijk **ambitiedocument** voor verlaging van aansluitkosten van corporatiewoningen

*“Dit ambitiedocument richt zich op wat al kan,
maar nog niet gebeurt.”*

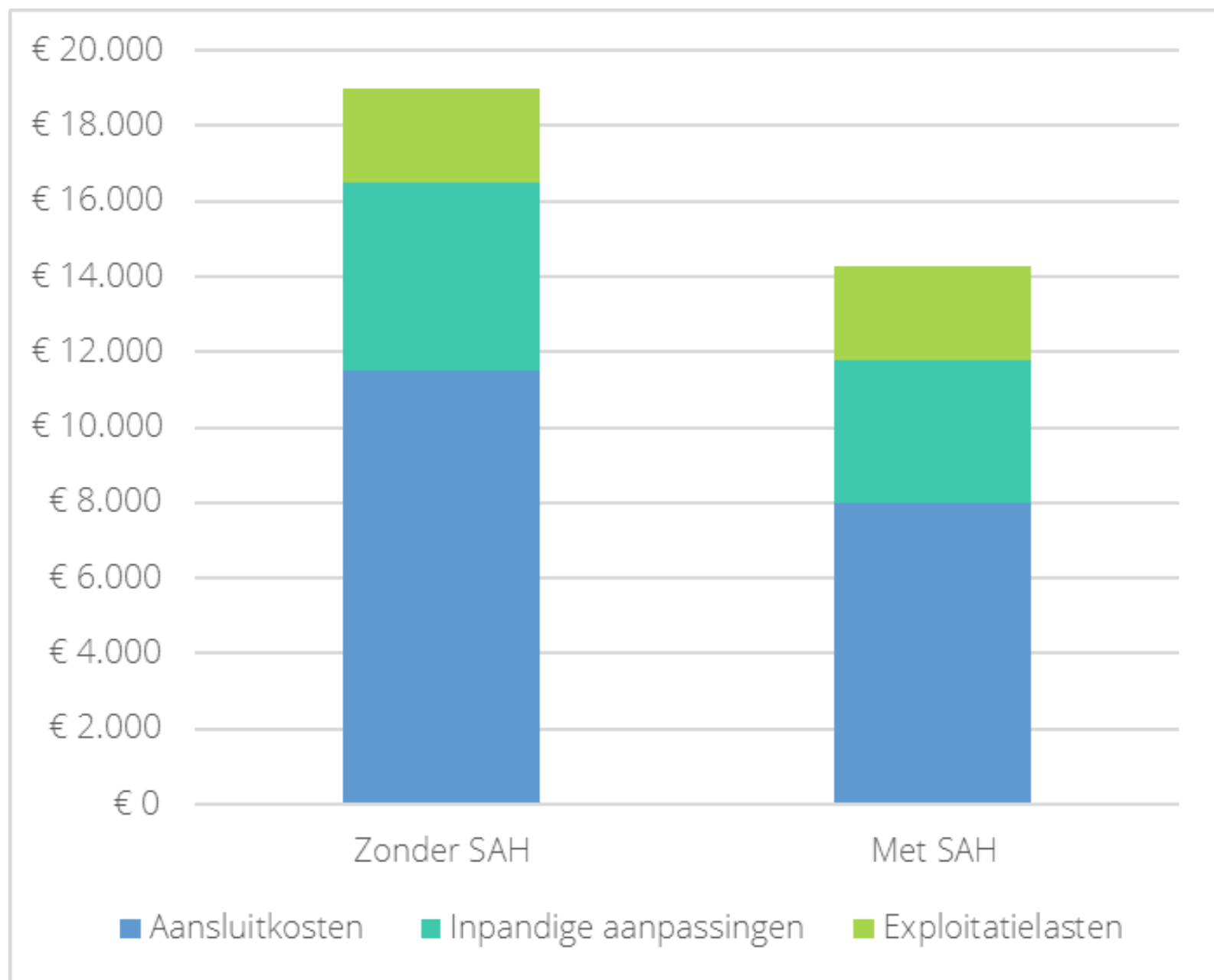
Aansluitkosten woningcorporaties

- Kosten warmtenetaansluiting corporatie:

- Aansluitkosten € 11.500
- Inp. aanpassingen € 5.000
- Bijdrage jaarl. lasten € 2.500
- **Subtotaal € 19.000**

- Af: SAH € 4.700
- **Resteert € 14.300**

Maatregelen per categorie

a. Verbetering samenwerking

b. Beperking volloop- en leeglooprisico

c. Verlaging kosten woning

d. Optimalisatie financieringscondities

a3. Standaard contracten en voorwaarden

- Intentieovereenkomst
- Samenwerkingsovereenkomst
- Aansluitovereenkomst
- Leveringsovereenkomst

Doel: In 2022 gezamenlijk werken aan een set met standaardcontracten en voorwaarden, en onderzoeken of en hoe deze breed ingezet kunnen worden.

Globale impact op integrale kosten corporatie:

0 tot 1%

Indicatieve snelheid van invoering:

nader uitwerking
noodzakelijk

b5 Concentreren aansluiting complexen

- Nu met name optimale planning woco's
- Onvoldoende aandacht voor optimale planning warmtebedrijven
- Door concentratie van aansluitmoment kan het volloopprijsco worden verlaagd

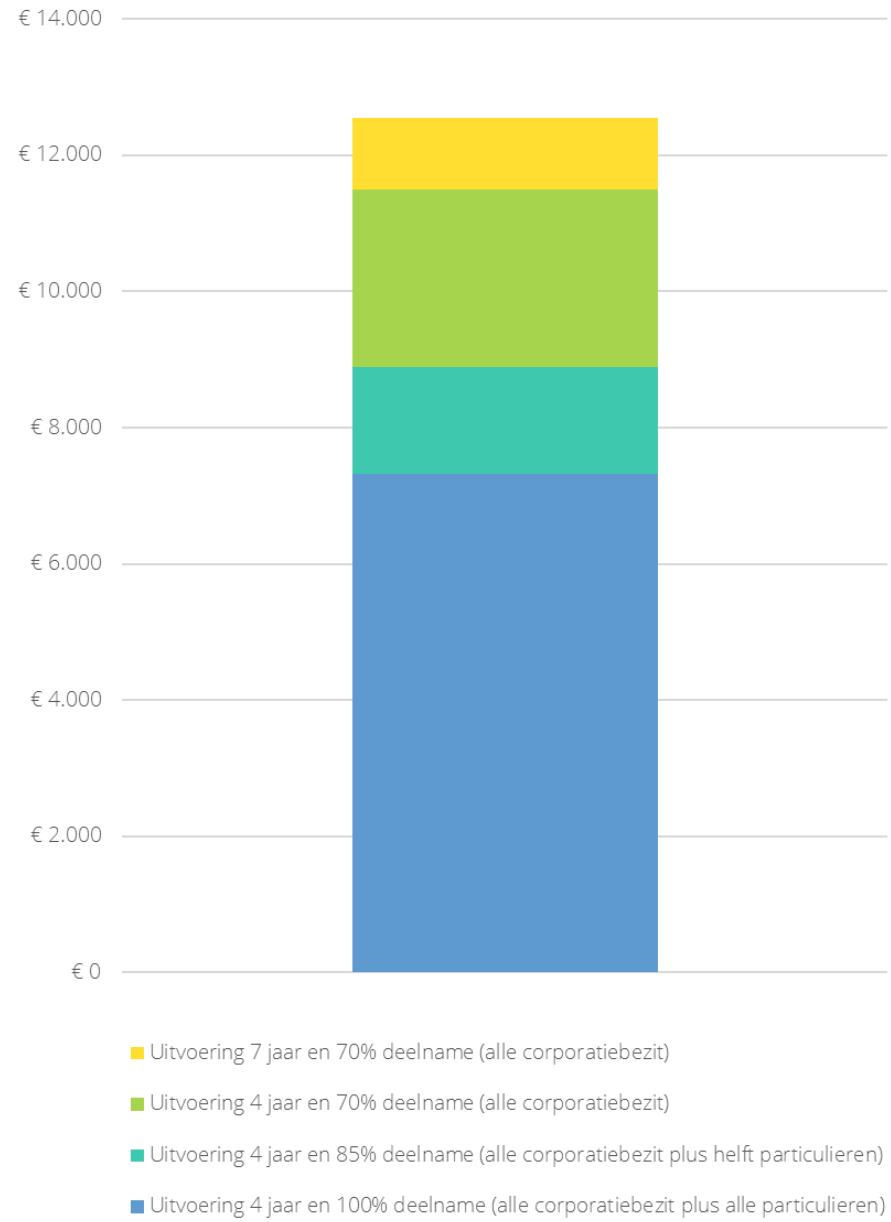
Doel: Meest optimale planning met zo laag mogelijk aansluitkosten als vertrekpunt. 'Opslag' op aansluitkosten bij later aansluiten

Globale impact op integrale kosten corporatie:

1 tot 5%

Indicatieve snelheid van invoering:

Onmiddellijk

c1. Slimmer aansluiten van de woningen

- Situering afleverset:
 - Eengezinswoning
 - Gestapelde woning
- Kostenconsequenties:
 - Warmtebedrijf € 1.500,- lagere aansluitkosten
 - Corporatie € 1.000,- lagere in pandige kosten

Doel: Ontwikkeling toolbox met gestandaardiseerde aansluitconcepten. Deze toolbox bevat werkomschrijvingen, kengetallen en best-practices

Globale impact op integrale kosten corporatie:

1 tot 5%

Indicatieve snelheid van invoering:

Onmiddelijk

d1. Verbetering betalingscondities

- Betaling nu vaak in termijnen, van aansluiting eerste woning tot laatste woning
- Kosten voor warmteleverancier lopen voor op deze inkomsten
- Noodzakelijk (extern) werkkapitaal

Doel: Onderzoeken alternatief voor de gebruikelijke betalingsvoorwaarden. Borg voor woco's bij niet aansluiten van de woningen.

Globale impact op integrale kosten corporatie:

0 tot 1%

Indicatieve snelheid van invoering:

Onmiddelijk

Hoe nu verder?

- Publicatie ambitiedocument via betrokken organisaties
- Gezamenlijke uitwerking van de voorgestelde oplossingen
- Toepassing in praktijk
- Delen van kennis en resultaten
- Doe mee!

Lagere aansluitkosten zijn nu al mogelijk!

Doe mee en deel je ervaringen

Kennissessie
Stichting Warmtenetwerk
22 juni 2022

Frank van Hoogstraten
Adviseur wijkaanpak

atriensis
projecten

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Paneldiscussie

WARMTENETWERK
Voor de energietransitie

Hartelijk dank voor uw aandacht!

*U bent van harte welkom in de lounge
voor een hapje en drankje!*